

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö HE 34/2024 vp

Lausunto luonnoksesta Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

Metsästäjäliitto kiinnitti aiemmin huomiota tiettyihin seikkoihin alkuperäisessä mmm:n lausuntovalmistelussa. Nämä lausumamme seikat on huomioitu ja kohdat on tämän lausuntopyynnön esitykseen pääsääntöisesti korjattu, siitä kiitoksemme.

Pykäläkohtaiset kommentit

Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain muuttamisesta

2 §:n muutos on tekninen viittaus kaupallisen kalastuksen valvonnasta, jota erätarkastaja ei suorita. Muutos on perusteltu.

4 a § on uusi, erätarkastajan käskyvaltaan liittyvä määräys. Metsästäjäliitto pitää käskyjen ja kieltojen antamista tarpeellisena ja oikeasuhtaisena tehtävien hoidolle.

6 §:ssä uutta on oikeus pysäyttää kulkuneuvo. Metsästäjäliitto pitää kulkuneuvon pysäyttämistä tarpeellisena ja oikeasuhtaisena tehtävien hoidolle.

9 §:ssä uutta on mm. oikeus ottaa haltuun esine tai asiakirja. ” Erätarkastaja saa rikoksesta epäillyn kiinniottamisen yhteydessä ottaa haltuunsa esineen pakkokeinolain (806/2011) 7 luvussa tarkoitettua takavarikointia tai 8 luvussa tarkoitettua laite-etsintää varten, jos asia ei siedä viivytystä.”

Metsästäjäliitto pitää esineen tai asiakirjan haltuun ottamista henkilön kiinniottamisen yhteydessä tarpeellisena ja oikeasuhtaisena tehtävien hoidolle, kun kiinniottaminen on perusteltua perustellun epäilyn vuoksi.

12 §:n muutos on tekninen viittauspäivitys eläinten hyvinvointilakiin. Muutos on perusteltu.

13 §:ään lisätty uusi momentti oikeuttaa erätarkastajan kieltämään henkilön pääsyn tietylle alueelle, kohteen lähelle tai siirtämästä esinettä.

Metsästäjäliitto pitää kiello-oikeutta tarpeellisenä ja oikeasuhtaisena tehtävien hoidolle todisteiden säilyttämiseksi ja esitutkinnan turvaamiseksi.

19 a § on uusi ja siinä määrätään sakkotuomiosta erätarkastajan 1) käskyjen noudattamattomuudesta, 2) henkilötietojen antamattomuudesta, 3) kulkuneuvon pysäyttämättömyydestä sekä 4) aiheettomasta hälyttämisestä ja väärrien tietojen antamisesta.

Sakon antaminen niskoittelusta erätarkastajaa vastaan poliisiviranomaisen tai oikeuslaitoksen toimesta on hyväksyttävää. Erätarkastajalla ei tule olla sakotusoikeutta.

Laki metsästyslain 89 §:n muuttamisesta

89 § on uusi ja se lisää tarkastusoikeuden valvontaviranomaiselle, jos on syytä epäillä, että metsästäystä koskevia säännöksiä tai määräyksiä on rikottu. Metsästäjäliitto pitää esitystä tässä muodossa hyväksyttävänä.

Laki kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

99 § Metsähallituksen erätarkastajien lisääminen kalastuksenvalvontaa suorittaviin henkilöihin on perusteltua.

108 §:ään on lisätty tarkastusoikeus tavaroihin, jos on syytä epäillä, että kalastusta koskevia säännöksiä tai määräyksiä on rikottu.

Metsästäjäliitto pitää esitystä tässä muodossa hyväksyttävänä.

Muita vaihtoehtoisia tapoja valvonnan ja säädösten noudattamisen helpottamiseksi

Eräpoliisi erätarkastajien sijaan

Metsästäjäliitto esittää, kuten edellisessäkkin lausunnossamme esitimme, että esitettyjen lakimuutosten asemesta metsästäystä tulee valvoa erätarkastajien sijaan eräpoliisit poliisivaltuuksin. Erätarkastajia on 13 henkilöä, joita säätelee oma laki. Nykyisillä erätarkastajilla on jo poliisin koulutus ja erävalvontaan liittyvä erityisosaaminen, kuten ase- ja metsästyslain tuntemus. Heidät tulee palkata eräpoliiseiksi ja määräänsä tarvittaessa lisätä. Valtion maiden ja erätoiminnan valvontaan tulisi varata sopiva määrä eräpoliiseja. Tähän tulee varata erillinen määräraha, jotta eräpoliisit myös toimisivat alalla, eikä heitä siirrettäisi muuhun poliisityöhön, tai sitten tulossopimuksella vuosittain poliisin ja Metsähallituksen kesken tulisi sopia riittävästä valvontaresurssista. Erityiskoulutus erätoimintaan on tarpeellinen siinä, missä moottoripyöräpoliisille moottoripyöräkoulutus. Esitystä tukee se, että virallinen lainvalvonta kuuluu viranomaistehtävänä poliisille.

Enemmän valvojia

Metsästäjäliitto esittää myös erätarkastajien tai muiden eräilyä maastossa valvovien määrän lisäämistä.

Lainsäädäntö selkeämmäksi

Jos henkilö voi tahattomasti huolellisuudesta huolimatta syyllistyä lainvastaiseen tekoon, ei sellaisen kitkemiseen riitä mikään määrä valvontaa ja keinoja. Metsästäjäliitto esittää, että rikosepäilyjen vähentämiseksi metsästyslakia tulee paikoin selkeyttää. Esimerkiksi karhun-metsästyksen sääntelyn tulisi olla siten selkeää ja määriteltyä, ettei metsästäjä vahingossa voisi joutua törkeästä rikoksesta epäillyksi tai että metsästäjä ei tiedä, milloin tarkalleen ottaen hän mahdollisesti syyllistyy rikokseen vaikkapa ruokalähteen etäisyyden suhteen karhuhajhdissa. Ylipäätään suurpetojen kohdalla törkeän muodon kriteeristö tulee järkipäristää tarkoituksenmukaisesti tahalliseen rikoksentekoon, eikä jokaista luvallisen suurpetometsästyksen yhteydessä tapahtunutta vahinkoa tai virhettä epäiltäisi lähtökohtaisesti törkeänä rikoksena. Kaikesta monimutkaisesta ja paikoin määrittelemättömyyden vuoksi kohtuuttomastakin sääntelystä huolimatta metsästäjät osaavat säädöksiä erinomaisen hyvin noudattaa.

Samoin lyijyhaulikiellon osalta tulisi olla voimassa yksi sääntely. Koska alueellinen lyijyrajotus on nyt uuden EU -sääntelyn mukaista, tulisi lajikohtaisesta rajoituksesta luopua.

Lisäksi ampuma-aselaki ja metsästyslaki taas eivät mainitse mitään alkoholin käytöstä. Metsästäjäliitto suosittelee nollatoleranssia yleisesti metsästyksessä, mutta mittaustarkkuuden, autoiluun liittyvän yleisesti tunnetun rajan ja juridisen tarkastelurajan vuoksi liitto esittää 0,5 promillea, jotta olisi selkeä raja, jota noudattaa.

Metsästysrikosten laajuudesta

Metsästäjäliitto pitää metsästysrikosten ehkäisyä erittäin tärkeänä ja katsoo, että jokaisen metsästäjän tulee noudattaa lakeja ja määräyksiä. Samassa yhteydessä liitto muistuttaa, että metsästäjät ampuma-aseen haltijoina ja harrastuksensa vuoksi metsästys- ja aselain-säädäntöön perehtyneinä ovat rehellisiä ja lakia noudattavia kansalaisia. Metsästäjiä on yli 300 000, joista äärimmäisen harva koko elämänsä aikana syyllistyy minkäänlaiseen metsästys- tai minkään muunkaan lainsäädännön rikkomiseen.

On syytä huomata, että rikollisuus metsästäjien keskuudessa on ylipäätään muuta väestöä vähäisempää johtuen tiukasta aseisiin liittyvästä seulasta, joka karsii rikoksista tuomittuja.

Lisäksi rehellisten metsästäjien tekemä ilmiantoherkkyys on merkittävää, joka on lähes kaikkien vakavien metsästysrikosten paljastumisen taustana. On totta, että vähäisten lainvalvontaresurssien vuoksi kiinnijäämisriski suoraan valvontaa harjoittavalle viranomaiselle on pieni. Kuitenkin ilmiäntöjen johdosta kiinnijääminen on todennäköistä ja tämä huomioiden voidaan olettaa, että vakavaa piilorikollisuutta ei ole merkittäviä määriä.

Metsästykseseen ja aseisiin liittyvä lainsäädäntö on hyvin moninaista ja viime vuosikymmenen aikana sääntely on vain lisääntynyt. Vähäisistä lainrikkomisistakin suurin osa on rikkeitä, jotka ovat luonteeltaan suhteellisen harmittomia, kuten että autolla kuljetettavan aseiden suo-

juksen vetoketju on jäänyt vetämättä loppuun asti kiinni. Poliisin ja rajavartioston selvittämistä metsästystä koskevista asioista 74 % on tilastokeskuksen mukaan ollut vuosina 2006-2022 tällaisia vähäisiä asioita.

Vaikka lain sakon ja rikesakon määräämisestä (2010/754) mukaisesti käsiteltyjen asioiden lukumäärät otettaisiin huomioon, vuotuiset tapausmäärät liikkuvat jossakin sadan tapauksen paikkeilla, mikä sekin on vähäinen määrä metsästäjämäärään nähden suhteutettuna. Luonnonvarakeskuksen mukaan vuonna 2022 riistanhoitomaksun suoritti noin 306 000 metsästäjää, joista 195 000 kävi metsällä. Pienriistajahdissa kävi 160 000 metsästäjää, joille aktiivisia metsästyspäiviä pienriistajahdissa kertyi lähes 2,5 miljoonaa. Hirvieläinjahdissa käyneiden metsästäjien määrä oli noin 116 000. Metsästyspäiviä hirvieläinjahdissa heille kertyi runsaat 1,7 miljoonaa.

Tilastokeskuksen tuomiotilastojen mukaan vuosina 2017-2021 oikeudessa langetettujen rangaistusten lukumäärän mediaani metsästysrikoksista, törkeistä metsästysrikoksista, metsästysrikkomuksista ja metsästyslain säännösten rikkomisista on ollut vuosittain 34, mikä on 300 000 metsästäjään suhteutettuna varsin pieni luku (LIITE 1). Metsästyskieltoon määrääminen viittaa tekijän erityiseen piittaamattomuuteen. Mainituissa tapauksissa metsästyskieltoon määrättyjen mediaani on ollut vuosittain 21 ja trendi on ollut laskeva (LIITE 2).

Samoin Jussi Laitisen opinnäytetyö - Poliisin tietoon tulleiden metsästysrikosten kehitys Suomessa vuosina 2011-2020, toteaa, että ”poliisin tietoon tulleet metsästysrikokset ovat vähentyneet sekä absoluuttisesti, että suhteutettuna metsästäjämääriin”.

LIITTEET

Liite 1) Annettujen rangaistusten lukumäärä oikeuksissa vuosina 2017-2021

Rangaistukset käräjäoikeuksittain ja rikoksittain (käräjäoikeudet ja hovioikeus ensimmäisenä oikeusasteena) muuttujina
Vuosi, Tuomioistuin, Tuomion päärikos, Tuomiotiedot ja Tiedot

					Rangaistusten (tapauksen) lukumäärä	
2017	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	15		
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	4		
		Metsästysrikkomus (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	12		
		Metsästyslain säännösten rikkominen (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	6		37
2018	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	8		
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	1		
		Metsästysrikkomus (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	9		
		Metsästyslain säännösten rikkominen (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	10		28
2019	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	35		
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	4		
		Metsästysrikkomus (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	9		
		Metsästyslain säännösten rikkominen (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	7		55
2020	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	10		
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	-		
		Metsästysrikkomus (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	14		
		Metsästyslain säännösten rikkominen (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	8		32
2021	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	21		
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	Oikeudessa tuomitut (lkm)	0		
		Metsästysrikkomus (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	7		
		Metsästyslain säännösten rikkominen (615/1993)	Oikeudessa tuomitut (lkm)	6		34
		Keskiarvo				37,2
		Mediaani				34

Liite 2) Annettujen metsästyskieltojen määrä oikeuksissa vuosina 2017-2021

Metsästyskieltoon määrätty ja kiellon kesto sukupuolen, iän, rangaistuksen ja alueen mukaan muuttujina Vuosi, Sukupuoli, Tuomion päärikos ja Tiedot

			Kieltojen lukumäärä	
2009	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	23	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	23
2010	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	25	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	25
2011	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	21	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	21
2012	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	21	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	21
2013	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	20	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	8	28
2014	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	17	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	7	24
2015	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	10	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	10
2016	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	8	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	4	12
2017	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	6	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	3	9
2018	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	5	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	1	6
2019	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	24	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	4	28
2020	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	4	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	4
2021	Yhteensä	48a:1§ Metsästysrikos	8	
		48a:1a§ Törkeä metsästysrikos	-	8
Keskiarvo			16,84615	
Mediaani			21	

Riihimäellä 20.5.2024

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Jaakko Silpola
Toiminnanjohtaja

Teemu Simenius
Järjestöpäällikkö